

Oikeusministeriölle

IHMISOIKEUSINSTITUUTION PERUSTAMINEN

Oikeusministeriö asetti 26.6.2009 työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää mahdollisuuksia perustaa Suomeen ns. Pariisin periaatteiden mukaisen ihmisoikeusinstituution. Amnesty Internationalin Suomen osasto kannattaa kansallisen ihmisoikeusinstituution perustamista. AI on mm. Kansainvälisten ihmisoikeusasiain neuvottelukunnan kautta pyrkinyt myötävaikuttamaan ihmisoikeusinstituution synnyttämiseen. AI haluaa lisäksi että seuraavat seikat huomioidaan instituution perustamisessa.

1. Ihmisoikeusinstituution toiminta

AI:n Suomen osasto katsoo, että ihmisoikeusinstituution tärkeimpiä tehtäviä olisivat:

- Ihmis- ja perusoikeuksien yleinen edistäminen kansallisella tasolla vahvistamalla ihmisoikeustiedotusta, -koulutusta ja -kasvatusta
- Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten toteutuksen sekä kansainvälisten valvontaelinten Suomelle antamien suositusten ja niiden toteutuksen seuranta
- Suomea koskevien ihmisoikeusraporttien laatiminen
- Ihmisoikeustoimijoiden yhteistyön ja tiedonvaihdon edistäminen
- Osallistuminen ja vaikuttaminen kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden kansainväliseen yhteistyöhön, erityisesti YK:ssa, Euroopan tasolla sekä EU:n perusoikeusviraston puitteissa.

Suomea koskevissa raporteissaan instituution tulisi pystyä toimimaan sekä aktiivisesti, että reaktiivisesti. Mahdollisten säännöllisten katsausten lisäksi, instituution tulisi kyetä tekemään nopealla aikataululla ajankohtaisia raportteja esiin nousevista ihmisoikeusongelmista.

Raportointia ja muita tehtäviä varten instituutio ei tarvitsisi välttämättä omaa suurta sihteeristöä, vaan tässä voisi esimerkiksi ostopalveluna käyttää hyväksi yliopistojen tutkijoita sekä kansalaisjärjestöjä.

Jos instituutio perustettaisiin eduskunnan oikeusasiamiehen yhteyteen, nämä yhdessä kattaisivat ns. Pariisin periaatteiden mukaiset tehtävät. Instituutio ja oikeusasiamies on kuitenkin nähtävä erillisinä yksikköinä. Ihmisoikeusinstituutio tulisi raporteissaan voida tarkastella myös oikeusasiamiehen toimintaa. Itsenäisyys, riippumattomuus ja monimuotoinen kokoonpano edellyttävät voimakasta ankkuroitumista kansalaisyhteiskuntaan ja ihmisoikeusjärjestöihin.

2. Ihmisoikeuskentän laajempi koordinointi

Samanaikaisesti ihmisoikeusinstituution perustamisen kanssa pohditaan yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamista. Hankkeet eivät sinänsä ole toisistaan riippuvaisia, mutta niitä on syytä koordinoida. Nykyinen ihmisoikeustoimijoiden kenttä on Suomessa varsin hajanainen. Yksilön näkökulmasta olisi tärkeää, että esimerkiksi kanteluasioissa voisi noudattaa "yhden luukun" periaatetta. Tämän "luukun" ei tarvitse olla yhteydessä ihmisoikeusinstituutioon, mutta sen toteuttaminen vaatii koordinoitua, johon ihmisoikeusinstituutiokin osallistuisi.

Valtioneuvoston ihmisoikeusselonteko osoittaa miten eri valtion ja kuntien hallintoalat ovat vastuussa ihmisoikeuksien toteuttamisesta ja myös osapuolina ihmisoikeusloukkauksissa. Ihmisoikeuskenttää vahvistaisi, jos jokaisella ministeriöllä olisi ihmisoikeuskysymysten "focal-point", jonka kautta ihmisoikeuskysymysten koordinointi järjestettäisiin. Ihmisoikeusinstituution riippumattomuus edellyttää, ettei sen päätöksentekoon osallistu ministeriöiden edustajia. Sen sijaan nämä vastuutahot voisivat osallistua esimerkiksi ihmisoikeuksien neuvottelukunnan toimintaan.

Helsingissä 27.11.2009

Amnesty Internationalin Suomen osaston puolesta

Thomas Hackman

Amnestyn edustaja IONK:ssa

s-posti: Thomas.Hackman@helsinki.fi

Puhelin: 050 3678396

Amnestyn Suomen osaston toimiston yhteystiedot:

Amnesty International
Suomen osasto ry.
Ruoholahdenkatu 24 D
00180 HELSINKI

Sähköposti: amnesty@amnesty.fi
Puhelin: 09 5860 440
Fax: 09 5860 4460